

2020 m. vasario 12 d.

Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai

Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius

El. paštas: ministerija@sam.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius

El. pastas: LRVkanceliarija@lrv.lt; aurelija.urboniene@lrv.lt

Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai

Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius

El. paštas: taryba@kt.gov.lt; Milda.Liutkeviciene@kt.gov.lt

Lietuvos Respublikos ekonomijos ir inovacijų ministerijai

Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius

El. paštas: kanc@eimin.lt

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius

El. paštas: vilius.sapoka@finmin.lt; finmin@finmin.lt

DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS NUTARIMO PROJEKTO NR. 20-1339 DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2014 M. BALANDŽIO 23 D. NUTARIMO NR. 370 „DĖL PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO LĖŠOMIS APMOKAMŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMO SĄLYGŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO

Gerbiamieji,

2020 m. vasario 6 d. Sveikatos reikalų ministerija (toliau – **SAM**) Teisės aktų registre užregistravo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimo Nr. 370 „Dėl privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo nutarimo projektą Nr. 20-1339 (toliau – **Projektas**).

Projektas pateiktas derinti skubos tvarka (t.y. per 3 darbo dienas) ir tik konkrečioms institucijoms: Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Teisingumo ministerijai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Pažymime, kad Projektas yra tiesiogiai susijęs su sveikatos priežiūros įstaigų ir teritorinių ligonių kasų (toliau – **TLK**) sudaromų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto (toliau – **PSDF**) lėšomis sutarčių (toliau – **Sutartis**) sudarymo tvarka.

Vyriausybės kanclerio 2019 m. spalio 16 d. pavedimu, Sveikatos reikalų ministerijai yra paskirta išnagrinėti asociacijos „Investors' Forum“ (toliau – **Investuotojų forumas**) 2019 m. gruodžio 5 d. rašte keliamas problemas dėl sutarčių tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir teritorinių ligonių kasų sudarymo tvarkos. Investuotojų forumas aktyviai dalyvavo 2020 m. sausio 16 d. SAM surengtame posėdyje / pasitarime (toliau – **Posėdis**) šia tema. Posėdžio dalyviai sutarė, kad Sutarčių sudarymo tvarka reikalauja platesnių diskusijų.

Vadovaujantis Konstitucinio Teismo aiškinimu, Sutartys dėl konkrečių paslaugų turėtų būti sudaromos remiantis objektyviais, iš anksto žinomais nediskriminaciniais kriterijais, kuriais nebūtų paneigta sąžiningos konkurencijos laisvė ir kiti principai. Dėl to, Posėdžio metu Investuotojų forumo, SAM ir Valstybinės ligonių kasos atstovai susitarė dirbti kartu rengiant naujus Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo ir kitų tame pačiame pakete esančių įstatymų projektus ir tuo tikslu suburti darbo grupę (toliau – **Darbo grupė**).

Tikėjomės, kad pasiekus tokį susitarimą, aktyviau mus įtrauksite į priimamų sprendimų dėl Sutarčių sudarymo reglamentavimo priėmimą. Deja, ir toliau turime aktyviai sekti SAM veiklą, nes kitaip Investuotojų forumo nariams ir Lietuvos pacientams svarbūs sprendimai yra priimami be jokio derinimo su realiai suinteresuotais asmenimis. Pareiškiamo, kad nesutinkame su teikiamu Projektu, nes juo siekiama dar labiau apriboti privačių sveikatos priežiūros įstaigų konkurenciją.

I. Projekto nuostatos neatitinka juo siekiamų tikslų

Lydraštyje, kuriuo Projektas buvo teiktas derinimui aukščiau nurodytoms kelioms institucijoms, nurodyta, kad Projektu siekiama įgyvendinti Vyriausybės programos įgyvendinimo plano prioritetus, susijusius su sveikatos priežiūros specialistų darbo sąlygų gerinimu bei slaugos paslaugų apimties plėtra. Tačiau, be šių tikslų, Projektu taip pat siekiama pakeisti vartojimo rodiklio apskaičiavimo formulę bei suteikti išimtinės teisės Nacionalinio vėžio institutui ir universiteto ligoninėms.

Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimo Nr. 370 „Dėl privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – **Sąlygų sąrašas**) 11 punkte yra pateikiama vartojimo rodiklio apskaičiavimo formulė skirtingoms sveikatos priežiūros paslaugoms. Vartojimo rodiklis yra taikomas kaip papildoma sąlyga sprendžiant dėl galimybės sudaryti Sutartį su TLK konkrečioms paslaugoms.

SAM nurodo, kad formulė keičiama „atitaisant techninę klaidą“, tačiau techninė klaida yra labiau suprantama, kaip rašybos klaida. Šiuo atveju, aiškiai keičiamas vienas iš vartojimo rodiklio formulės dėmenų. T.y. vietoj TLK savivaldybės / zonos gyventojų skaičiaus, formulėje bus naudojamas TLK

savivaldybėje / zonoje prie asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – **ASPĮ**) prisirašiusių asmenų skaičius.

Toks pakeitimas yra svarbus ir esmingas, nes gyventojai prisirašo prie ASPĮ tik pirminio lygio paslaugoms gauti. Tačiau TLK sutartys sudaromos ir gydytojų specialistų paslaugoms apmokėti ar kitoms antrinio, tretinio lygio paslaugoms, kurias gyventojai itin dažnai renkasi gauti ne toje savivaldybėje, kurioje jie oficialiai prisirašę.

Atitinkamai, toks pakeitimas turėtų būti atliktas ne įvardijant jį techniniu, o tiksliai įvertinus jo poveikį sveikatos priežiūros įstaigoms, sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui ir pan. Kaip diskutuota Posėdžio metu, vartojimo rodiklių turėtų būti atsisakoma visai. Tai nėra tinkama, teisėta ir Konstitucinio teismo aiškinimą atitinkanti sąlyga Sutarčių dėl konkrečių paslaugų sudarymui. Vartojimo rodikliais yra ribojama ASPĮ konkurencija, kadangi į rinką negali patekti nauji žaidėjai, neturintys nuo seno sudarytų sutarčių su TLK.

Be to, TLK veiklos zonoje / konkrečioje savivaldybėje vartojimo rodikliai nėra žinomi iš anksto. Tai dar labiau riboja naujų ASPĮ steigimąsi. Pavyzdžiui, Projektu siūloma keisti vartojimo rodiklių apskaičiavimo formulę, nors paskutinį kartą ji buvo keista prieš mažiau nei pusmetį, t.y. 2019 m. rugpjūtį. Vadinasi, vartojimo rodikliai nėra nei objektyvūs, nei iš anksto nuspėjami. Jie taip jokia būdu nėra siejami su sąžininga konkurencija.

II. Projektu siekiama dar labiau apriboti ASPĮ konkurenciją

Projektu siekiama nustatyti išimtinės, prioritетines sąlygas Nacionaliniam vėžio institutui ir universiteto ligoninėms. Tokiu būdu yra paneigiama sąžiningos konkurencijos laisvė, privilegijuojami valstybiniai ūkio subjektai ir diskriminuojami privatūs.

Konkrečiai, Projektu siekiama nustatyti, kad sudarant Sutartis su valstybiniais mokslinių tyrimų institutais, teikiančiais aukščiausio lygio specializuotas onkologijos srities asmens sveikatos priežiūros paslaugas (t.y. Nacionaliniu vėžio institutu) ir universiteto ligoninėmis nebūtų taikomi vartojimo rodiklių kriterijai. Vadinasi, patvirtinus Projektą, Nacionalinis vėžio institutas ir universiteto ligoninės galės atidaryti padalinius, teikti iki šiol neteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir vykdyti kitą veiklą netaikant vartojimo rodiklių kriterijaus. Visos jų teikiamos paslaugos bus apmokamos iš PSDF biudžeto.

Tai reiškia, kad šios įstaigos turės prioritетinį išimtinumą, nes valstybė, selektyviai atsirinkus konkrečius ūkio subjektus, padės jiems įgyti ekonominį pranašumą taip kartu padarant poveikį konkurencijai.

Be to, Nacionalinis vėžio institutas ir universiteto ligoninės pačios gaudamos TLK Sutartis visoms paslaugoms, dar labiau kels vartojimo rodiklius bei mažins kitų ASPĮ galimybes sudaryti Sutartis konkrečioms paslaugoms.

Galiausiai, SAM lydraštyje yra nurodyta, kad siūlomas pakeitimas yra skirtas tam, kad: „*Nacionalinio vėžio institutui ir universiteto ligoninėms nebūtų taikomas paslaugų vartojimo rodiklis ir šios įstaigos galėtų Lietuvos gyventojams teikti visą spektrą asmens sveikatos priežiūros paslaugų, t. y. kad į šias asmens sveikatos priežiūros įstaigas besikreipiantys pacientai galėtų gauti visų reikiamų specialistų pagalbą vienoje*

vietoje, neatsižvelgiant į paslaugų vartojimo rodiklius.“ Tokiu būdu SAM pripažįsta, kad paslaugų vartojimo rodikliai užkerta kelią paslaugų prieinamumui. Toks pakeitimas reiškia ir tai, kad net valstybinės įstaigos neatitinka rodiklių reikalavimų. Dėl to joms siekiama daryti išimtis. Įgyvendinus Projektą, minėtos valstybinės institucijos įgytų konkurencinį pranašumą prieš kitas įstaigas, ypač privačias. Tačiau privačios ASPĮ taip pat teikia aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas. Jų pacientams taip pat nėra patogu, kai tam tikra paslauga privačioje klinikoje yra apmokama, o dėl kitos jis turi kreiptis į kitą įstaigą, turinčią TLK Sutartį reikalingai paslaugai. Vadinasi, privačios ASPĮ turi turėti tas pačias paslaugų teikimo ir apmokėjimo sąlygas kaip Nacionalinis vėžio institutas ar universiteto ligoninės.

Bandymu nustatyti minėtą išimtį SAM tik parodo paslaugų vartojimo rodiklių absurdiškumą. Todėl turėtų būti ne nustatomos išimtinės sąlygos konkreitiems ūkio subjektams, o vartojimo rodiklių atsisakoma visai.

III. Neatlikti reikalingi teisėkūros procesai

Projektu siekiama keletu skirtingų tikslų, juo siekiama dar labiau suvaržyti konkurenciją sveikatos priežiūros srityje, nustatyti išskirtinį statusą tam tikriems ūkio subjektams. Todėl Projektu yra suinteresuoti tiek pacientai, tiek ASPĮ. Nepaisant to, Projektas yra derinamas skubos tvarka, nepateikiant jo visoms suinteresuotoms institucijoms.

Su Projektu pateikiamas tik lydraštis, nėra nurodyta apie numatomo teisinio reguliavimo galimą poveikį ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisei sistemai ir kitoms sritims. Be to, vartojimo rodiklių apskaičiavimo formulė bus reikalinga tik 2020 m. rudenį skaičiuojant naujus paslaugų vartojimo rodiklius, todėl jokios skubos šiuo klausimu nėra. Išimtinių teisių suteikimas Nacionaliniam vėžio institutui ir nacionalinėms ligoninėms taip pat negali būti skubos tvarka priimtas sprendimas – jis daro ženklų įtaką įstaigų konkurencingumui.

Atsižvelgiant į tai, turi būti atliktas Projekto poveikio konkurencijai vertinimas, kadangi keičiamas reguliavimas suteikia išimtinės teisės ūkio subjektams vykdyti ūkinę veiklą, yra susijęs su ūkio subjektams teikiama tiesiogine ar netiesiogine parama, suteikia išskirtinį statusą tam tikriems ūkio subjektams ir atitinka kitus Konkurencijos įstatyme numatytus kriterijus numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimui. Pažymime, kad toks vertinimas atliktas nebuvo.

Konstitucine doktrina nurodoma, kad Sutarčių su TLK sudarymas turėtų būti paremtas skaidrumo bei sąžiningos konkurencijos principais. Su kiekviena įstaiga, pageidaujančia sudaryti Sutartį, ji turėtų būti sudaroma nesudarant dirbtinių kliūčių ir nenustatant papildomų, nuo įstaigos veiklos nepriklausančių sąlygų teikiama paslaugoms.

*****

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Investuotojų Forumas nepritaria SAM teikiamam Projektui. Pažymime, kad Projekto tekstas kelia aiškias abejones dėl jo atitikties Konstitucijai, sveikatos priežiūros įstaigų sąžiningos konkurencijos, teisėkūros ir kitiems esminiams teisėtos valstybės principams.

Prašome nepriimti Projektu siūlomų pakeitimų ir juos apsvarstyti Darbo grupėje. Sąlygų sąrašo tekstas bus vienas iš esminių Darbo grupės nagrinėjamų teisės aktų, siekiant subalansuoti visų sistemos dalyvių

interesus dėl Sutarčių sudarymo tvarkos. Siekiame dirbti vieninga kryptimi, todėl mus labai nuvilia SAM veiksmas, kurie skiriasi nuo Posėdžio metu sutartų bendradarbiavimo tikslų.

Pagarbiai

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė